नेपाल राजपत्र

भाग ३

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २५] काठमाडौं, असोज ६ गते २०३२ साल [संख्या २४

श्री ५ को सरकार

खाद्य, कृषि तथा सिचाइ मन्त्रालयको

सूचना

खाद्य (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०३२

खाद्य नियमावली, २०२७ (त्यसपछि "मूल नियमावली" भनिएको) लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

खाद्य ऐन, २०२३ को दफा १३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छः–

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः––(१) यी नियमहरूको नाम "खाद्य (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०३२" रहेको छ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. मूल नियमावलीमा रूपान्तरः– मूल नियमावलीको परिच्छेद २ को शीर्षक, नियम ३ को उपनियम (१) र (२), नियम ८ को उप-नियम (२), नियम ११ को उप-नियम (२), नियम १५ क. तथा अनुसूची ५ मा रहेको "खाद्य अनुसन्धानशाला" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "खाद्य अनुसन्धान शाखा" भन्ने शब्दहरू राखी रूपान्तर गरिएको छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३. मूल नियमावलीको नियम १५ क. पछि थप:–मूल नियमावलीको नियम १५ क. पछि देहायको नियम १५ ख. थपिएको छ:–

"१५ ख. अधिकारी तोकिएको:– ऐनको दफा ४ क. को प्रयोजनको लागि अधिकारी प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई तोकिएको छ।"

४. मूल नियमावलीको नियम १६ मा संशोधन:– मूल नियमावलीको नियम १६ को उप-नियम (१) को खण्ड (झ) झिकिएको छ।

५. मूल नियमावलीको नियम १८ मा संशोधन:– मूल नियमावलीको नियम १८ को उप-नियम (१) को खण्ड (ङ) को सट्टा देहायको खण्ड (ङ) राखिएको छ:–

"(ङ) कुनै खाद्य पदार्थमा अनुसूची १० को खण्ड (क) बमोजिम रङ्ग वा अनुसूची ११ को खण्ड (ख) बमोजिम परिरक्षी (प्रिजर्भेटिभ) प्रयोग गरिएमा सो प्रयोग गरिएको बुझाउने कुनै कथन वा कुनै किसिमको संकेताक्षर उल्लेख भएको हुनुपर्छ।"

६. मूल नियमावलीको परिच्छेद ८ पछि थप:– मूल नियमावलीको परिच्छेद ८ पछि देहायको परिच्छेद ९ थपिएको छ:–

परिच्छेद–९

अनुज्ञापत्र

२४. अनुज्ञापत्र लिनु पर्ने:– व्यापारिक दृष्टिकोणले देहायका कुनै खाद्य पदार्थको उत्पादन, बिक्री, वितरण, संचय वा प्रशोधन गर्न चाहने व्यक्तिले यस परिच्छेदबमोजिमको अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछ:–

(क) दूध र क्रीम झिकेको दूध,

(ख) दूधबाट बनेका पदार्थ जस्तै दही, क्रीम, मक्खन आदि,

(ग) घ्यू,

(घ) खानेतेल,

(ङ) फलफूलबाट बनेका प्रशोधित खाद्य पदार्थहरू,

(च) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी न्यूनतम अनिवार्य स्तर तोकिदिएका खाद्य पदार्थहरू।

२५. जमानतपत्र प्राप्त खुद्राबिक्रेता:– ऐनको दफा ४ ख. को उप-दफा (२) को प्रयोजनको लागि अनुज्ञापत्र प्राप्त उत्पादक वा थोकबिक्रेता वा निजको एजेन्टबाट खाद्य पदार्थको किसिम, गुणस्तर, परिमाण र मूल्य खुलाई दिइएको कैश मेमो साथमा भएको खुद्राबिक्रेतालाई जमानतपत्र प्राप्त खुद्राबिक्रेता मानिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४२६

२६. घुमिफिरी बेच्ने अनुज्ञापत्रः– (१) नियम २४ मा उल्लिखित खाद्य पदार्थ घुमिफिरी बिक्री–वितरण गर्ने व्यक्तिले दुई रूपैयाँ दस्तूर तिरी आफू बसेको वा साधारणतः बिक्री-वितरण गर्ने ठाउँमध्ये कुनै एक गाउँ वा नगर पञ्चायतबाट अनुसूची १२ बमोजिमको अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछ र खाद्य पदार्थ बिक्री–वितरण गर्दा अनुज्ञापत्र साथमा राख्नु पर्नेछ।

(२) उप-नियम (१) बमोजिमको अनुज्ञापत्र प्राप्त गरेको व्यक्तिले आफ्नो पूर्ण जवाफदेहीमा सो अनुज्ञापत्रमा उल्लिखित खाद्य पदार्थ बिक्री-वितरण गर्नको लागि अनुज्ञापत्र जिम्मामा लिई आफ्नो एकाघरको परिवारको कुनै व्यक्तिलाई पठाउन सक्नेछ।

२७. खाद्य पदार्थको पसल राख्ने वा थोक व्यापार गर्ने अनुज्ञापत्रः– नियम २४ मा उल्लिखित खाद्य पदार्थ पसल थापी बिक्री–वितरण गर्ने वा थोक व्यापार गर्ने वा आयात गर्ने व्यक्तिले पाँच रूपैयाँ दस्तूर तिरी व्यापारको ठाउँ रहने गाउँ वा नगर पञ्चायतबाट अनुसूची १३ बमोजिमको अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछ र अधिकार प्राप्त अधिकारीले हेर्न चाहेमा सो अनुज्ञापत्र देखाउनु पर्नेछ।

२८. खाद्य उद्योगको अनुज्ञापत्रः– (१) नियम २४ मा उल्लिखित खाद्य पदार्थ उत्पादन वा प्रशोधन गर्न चाहने व्यक्तिले उद्योग स्थापना गर्न उद्योग विभागमा आवेदन दिनुभन्दा अगावै खाद्य अनुसन्धान शाखाको सिफारिश लिनु पर्नेछ।

(२) उप-नियम (१) बमोजिमको सिफारिश लिन चाहने व्यक्तिले स्थापना गर्न चाहेको उद्योगको सम्बन्धमा देहायका कुराहरू खुलाई योजना तयार गरी खाद्य अनुसन्धान शाखामा दरखास्त दिनु पर्नेछः–

(क) उद्योगको किसिम,
(ख) उद्योगको लागि चाहिने मेशिनरी,
(ग) प्राविधिक शिप,
(घ) सर-सफाइको व्यवस्था,
(ङ) कच्चा पदार्थ को किसिम र श्रोत।

(३) उप-नियम (२) बमोजिमको दरखास्त पर्न आएमा खाद्य अनुसन्धान शाखाले आवश्यकता अनुसार प्रस्तावित खाद्य उद्योगको योजनामा हेरफेर गरी सो अनुसार गर्न कबुलियत गराई खाद्य उद्योग स्थापना गर्न अनुमति दिनको लागि सिफारिश गर्नेछ।

(४) खाद्य उद्योग स्थापना गर्न अनुमति प्राप्त गरेको व्यक्तिले सो उद्योग स्थापना गरिसकेपछि खाद्य पदार्थको उत्पादन कार्य शुरू गर्न अघि बीस रूपैयाँ दस्तूर तिरी खाद्य अनुसन्धान शाखाबाट अनुसूची १४ बमोजिमको अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछ।

(५) यो नियम प्रारम्भ हुनुभन्दा अगावै स्थापना भैसकेको खाद्य उद्योगहरूले उप-नियम (२) बमोजिमका बिवरणहरू खुलाई खाद्य अनुसन्धान शाखामा दरखास्त दिई बीस रूपैयाँ दस्तूर तिरी अनुसूची १४ बमोजिमको अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(६) उप-नियम (४) र (५) बमोजिमको अनुज्ञापत्र अधिकार प्राप्त व्यक्तिले खोजेको बखत देखाउन सक्ने गरी उद्योग स्थल मै राख्नु पर्नेछ।

२९. अनुज्ञापत्र जफत गरी उत्पादनमा रोक लगाउन सकिनेः– नियम २८ को उप-नियम (४) र (५) बमोजिम खाद्य अनुसन्धान शाखाबाट अनुज्ञापत्र प्राप्त गरी खाद्य पदार्थको उत्पादन कार्य शुरू भएपछि खाद्य अनुसन्धान शाखाबाट निरीक्षण हुँदा योजनामा उल्लिखित शर्त-बमोजिमको व्यवस्था नभएकोमा वा उत्पादित खाद्य पदार्थ ऐनको दफाबमोजिम निर्धारित गुणस्तर वा मात्राको नभएमा सो शर्त अनुसारको व्यवस्था र गुणस्तरमा सुधार नगरे-सम्मको लागि खाद्य अनुसन्धान शाखाको सिफारिशमा सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारीले त्यस्तो खाद्य उद्योगको उत्पादनमा रोक लगाउन सक्नेछ।

३०. छुट्टा छुट्टै अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेः–एक ठाउँभन्दा बढी ठाउँहरूमा खाद्य पदार्थ उत्पादन वा बिक्री-वितरण गर्न चाहने व्यक्तिले त्यस्तो प्रत्येक ठाउँको लागि छुट्टा छुट्टै दरखास्त दिई यस परिच्छेद-बमोजिम अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्नु पर्नेछ।

तर कुनै खास ठाउँमा नबसी घुमीफिरी खाद्य पदार्थ बिक्री गर्ने व्यक्तिको हकमा यो नियम लागू हुने छैन।

३१. अनुज्ञापत्र बहाल रहने अवधि र नवीकरणः– (१) अनुज्ञापत्र दिने अधिकारीले म्याद नपुग्दै त्यस्तो अनुज्ञापत्र रद्द वा खारेज गरेमा बाहेक यस परिच्छेदबमोजिमको अनुज्ञापत्र प्रत्येक वर्ष आषाढ मसान्तसम्म बहाल रहनेछ।

(२) उप-नियम (१) बमोजिमको म्याद भुक्तान नहुँदै वा म्याद भुक्तान भएको पैंतीस दिनभित्र अनुज्ञापत्र लिंदा लाग्ने दस्तूरबमोजिम नै नवीकरण दस्तूर तिरी अनुज्ञापत्र दिने अधिकारीबाट अनुज्ञापत्र नवीकरण गराउनु पर्नेछ।

३२. अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले पालन गर्नु पर्ने शर्तहरूः– नियम २४ मा उल्लिखित खाद्य पदार्थको उत्पादन, प्रशोधन, संचय वा बिक्री–वितरणको लागि अनुज्ञापत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले देहायको शर्तहरूको पालन गर्नु पर्नेछः–

(क) खाद्य पदार्थ उत्पादन गर्ने, जम्मा गर्ने वा बिक्री गर्ने काममा सरुवा, संक्रामक वा घिनलाग्दो रोगबाट पीडित वा फोहरी व्यक्तिलाई लगाउन हुँदैन।

(ख) खाद्य पदार्थ उत्पादन गर्ने, संचय गर्ने वा बिक्री गर्ने ठाउँ संधै संतोषप्रद रूप–ले सफासुघर राख्नुपर्छ र चर्पी, पिसाबखाना र फोहर वा बेकम्मा माल–सामान थुपारी राख्ने ठाउँको अलग व्यवस्था गर्नुपर्छ।

(ग) उत्पादक, थोकबिक्रेता वा बिक्रेताहरूले आफूले उत्पादन वा बिक्री–वितरण गरेको (खाद्य पदार्थको मात्रा र खाद्य पदार्थ बिक्री–वितरणको लागि पठाएको मात्रा र ठाउँको बिवरणको रजिस्टर राख्नुपर्छ र चाहिएको बेलामा देखाउनु पर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(घ) खाद्य पदार्थको सरसफाइमा ध्यान दिई बेच्न राखेको वा तयार गरी राखेको खाद्य पदार्थ रहेको भाँडामा अरू थोक नपस्ने गरी राम्रोसंग बन्द गरी राख्नुपर्छ।

३३. अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सकिने:– यस परिच्छेदबमोजिम खाद्य अनुसन्धान शाखालाई प्राप्त अधिकार खाद्य अनुसन्धान शाखाको प्रमुखले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई श्री ५ को सरकारको कुनै अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

अनुसूची–१२
(नियम २६ संग सम्बन्धित)

घुमिफिरी बेच्ने अनुज्ञापत्र

सि. नं. पत्रसंख्या र चलानी नं.

मिति:–

१. नाम, थर:– २. बाबुको नाम:–

३. बाजेको नाम:– ४. जन्मस्थान:–

५. अस्थायी ठेगाना (वडा नं. समेत):–

६. स्थायी ठेगाना (वडा नं. समेत):–

७. बिक्री–वितरण गर्न चाहेको खाद्य पदार्थको नाम:–

८. हस्ताक्षर:–

९. औंठाको छाप:–

१०. अनुज्ञापत्र जिम्मा लिई खाद्य पदार्थ बिक्री–वितरण गर्न जाने परिवारका अन्य व्यक्तिहरूको नाम:–

(क)
(ख)
(ग)

दा. बा.

अनुज्ञापत्र दिने अधिकारीको दस्तखत:–

नगर वा गाउँ पञ्चायतको नाम:–

जिल्ला:–

अञ्चल:–

फोटोमासमेत पर्ने गरी दस्तखत तथा कार्यालयको छाप।

अनुज्ञापत्रको दस्तूर रू.......

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४२५

अनुसूची–१३
(नियम २७ संग सम्बन्धित)
पसल राख्ने, थोक व्यापार गर्ने अनुज्ञापत्र

पत्रसंख्या र चलानी नं:–

सि नं.

१. पसल वा फर्मको नामः–   २. ठेगानाः–

३. पसल फर्मको हिस्सेदार वा कारवाहीको लागि जिम्मा लिने व्यक्तिको नाम, थरः–

....

४. बाबुको नामः–   ५. बाजेको नामः–

६. जन्मस्थानः–   ७. स्थायीठेगाना (वडा नं. समेत):–

....

८. अस्थायी ठेगाना (वडा नं. समेत):–

९. बिक्री–वितरण गर्न चाहने वा थोक व्यापार गर्न चाहने खाद्य पदार्थको नामः–

१०. हस्ताक्षरः–

११. औंठाको छापः–

दा.   बा.

१२. फोटो

अनुज्ञापत्र दिने अधिकारीको दस्तखतः–

नगर वा गाउँ पञ्चायतको नामः–

जिल्लाः–

अञ्चलः–

फोटोमासमेत पर्ने गरी दस्तखत तथा कार्यालयको छाप।

अनुज्ञापत्रको दस्तूर रू........

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची–१४

(नियम २८ को उपनियम (३) र (५) संग सम्बन्धित)

खाद्य उद्योगको अनुज्ञापत्र

सि. नं. पत्रसंख्या र चलानी नं.:–

१. उद्योगको नामः– २. ठेगानाः–

३. उद्योगपतिको नाम, थरः–

४. उद्योगको कारवाहीका लागि जिम्मा दिने व्यक्तिको नाम, थरः–

५. बाबुको नामः–

६. बाजेको नामः–

७. स्थायी ठेगाना (वडा नं. समेत):–

८. अस्थायी ठेगाना (वडा नं. समेत):–

९. उत्पादन तथा बिक्री–वितरण गर्न चाहेको खाद्य पदार्थको नामः–

१०. हस्ताक्षरः–

११. औंठाको छापः–

दा. बा.

१२. फोटो

खाद्य अनुसन्धान शाखाका प्रमुख खाद्य अनुसन्धान अधिकृतको दस्तखतः–

फोटोमा समेत पर्ने गरी दस्तखत तथा कार्यालयको छाप ।

आज्ञाले–
दीर्घराज कोइराला
श्री ५ को सरकारको सचिव

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।